

การศึกษาทางจุลพยาธิวิทยาเปรียบเทียบในการวินิจฉัยแยกโรค
ไลแคน แพลนน์ส กับโรค ไลแคนนอย คิสคอย ลูปัส อีริธิมาโตซัส

นาย บุญยรัตน์ พุกกะเวส

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาอายุรศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2532

ISBN 974-576-589-9

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

015414

I1030A599

HISTOPATOLOGIC STUDY OF LICHEN PLANUS AND
LICHENOID DISCOID LUPUS ERYTHEMATOSUS; COMPARATIVE STUDY

Mr. Boonyaras Bukkavesa

A Thesis Submitted in partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Science

Department of Medicine

Graduate School

Chulalongkorn University

1989

ISBN 974-576-589-9

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การศึกษาทางจุลพยาธิวิทยาเปรียบเทียบในการวินิจฉัยแยก
โรค ไลแคน แพลนนีส กับ โรค ไลแคนนอย คิสคอย ลูบัส
อีริธมาโตสิส

โดย นาย บุญรัตน์ พุกกะเวส
ภาควิชา อายุรศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ นกคณ นพคุณ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

.....
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรากัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....
(นายแพทย์ ธานี ศิริยง)

.....
(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ นกคณ นพคุณ)

.....
(พ.ศ.ศ. แพทย์หญิงสิริยา อารีเจริญเลิศ)

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ซ
สารบัญกราฟ.....	ฎ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
ความเป็นมาของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	3
วิธีวิจัยโดยย่อ.....	3
ประโยชน์ที่จะได้จากการวิจัย.....	3
Discoid lupus erythematisus.....	4
Lichen planus.....	15
2. วิธีดำเนินการวิจัย.....	33
3. ผลการวิจัย.....	37
4. การอภิปราย.....	66
5. สรุปการวิจัยและข้อเสนอแนะ.....	73
เอกสารอ้างอิง.....	76
ประวัติผู้เขียน.....	85

บุญรัตน์ พุกกะเวส : การศึกษาทางจุลพยาธิวิทยาเปรียบเทียบในการวินิจฉัยแยกโรคไลเคน
แพลนนิส กับ โรคไลเคนนอย ดิสคอย ลูปัส อิริธิม่าโตสิส (HISTOPATHOLOGIC STUDY OF
LICHEN PLANUS AND LICHENOID DISCOID LUPUS ERYTHEMATOSUS; COMPARATIVE
STUDY) อ.ที่ปรึกษา : รศ.นพ.นภคด นพคุณ, 85 หน้า

การศึกษาค้นคว้านี้พบว่าการเปลี่ยนแปลงทางจุลพยาธิวิทยา 6 ตัวที่นัยสำคัญทางสถิติ (P 0.05)
ในการวินิจฉัยแยกโรคไลเคน แพลนนิส กับ โรคไลเคนนอย ดิสคอย ลูปัส อิริธิม่าโตสิส คือ 1.Epidermal
atrophy 2.Basement membrane thickening 3.Vascular dilatation 4.Deep
inflammatory infiltration 5.Regular acanthosis 6.Confluent interface change
โดยที่ ข้อ 1-4 บ่งชี้โรค ไลเคนนอย ดิสคอย ลูปัส อิริธิม่าโตสิส ข้อ 5-6 บ่งชี้โรค ไลเคน แพลนนิส

ซึ่งเมื่อนำมาเทียบกับ หลักเกณฑ์เดิมเพื่อใช้ในการวินิจฉัยแยกโรคทางพยาธิสภาพโดยย้อม
Hematoxylin และ Eosin ระหว่าง โรค ไลเคน แพลนนิส กับ โรค ไลเคนนอย ดิสคอย ลูปัส
อิริธิม่าโตสิส ทำให้การ วินิจฉัยถูกต้อง เพิ่มขึ้นจาก 49.1% เป็น 79.2%

ภาควิชา อายุรศาสตร์
สาขาวิชา ดจวิทยา
ปีการศึกษา 2531

ลายมือชื่อนิสิต บุญรัตน์ พุกกะเวส
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา นพ. นว

BOONYARAS BUKKAVESA : HISTOPATHOLOGIC STUDY OF LICHEN PLANUS AND LICHENOID DISCOID LUPUS ERYTHEMATOSUS; COMPARATIVE STUDY : ASSO.PROF. NOPPAKUN, Ed.D. 85 pp.

Studies reported here demonstrate 6 histopathologic findings in hematoxylin and eosin staining tissues that have statistical significance ($p < 0.05$) to increase correct diagnosis from 43.1% to 79.2% in differential diagnosis between Lichen planus and Lichenoid discoid lupus erythematosus
1. Epidermal atrophy 2. Basement membrane thickening 3. Vascular dilatation 4. Deep inflammatory infiltration 5. Regular acanthosis 6. Confluent interface change 1-4 consistent with Discoid lupus erythematosus 5-6 consistent with Lichen planus.

ภาควิชา อายุรศาสตร์
สาขาวิชา ดจวิทยา
ปีการศึกษา 2531

ลายมือชื่อนิสิต บุญบรุษณ์ พ.ก.น. 134
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา หมอ หมว

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างคึงของ
รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ นกคณ นพคุณ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่ง
กรุณาให้คำแนะนำ และข้อคิดเห็นอันเป็นประโยชน์ในการวิจัยด้วยดีมาตลอด

ท้ายนี้ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ สัจพันธ์ อิศรเสนา
หัวหน้าภาควิชาอายุรศาสตร์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ แพทย์หญิง พรทิพย์
หุຍประเสริฐหัวหน้าหน่วยตจวิทยา ภาควิชาอายุรศาสตร์ ที่อนุญาตให้ทำการวิจัย
และรายงานการวิจัย และขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นายแพทย์
วิวัฒน์ ก่อกิจ รองศาสตราจารย์ แพทย์หญิง วัลลศรี สินธุภัค อาจารย์ประจำ
หน่วยตจวิทยา ภาควิชาอายุรศาสตร์ ที่ได้ให้ความเอื้อเฟื้อช่วยเหลือมาโดยตลอด

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แสดง variations of pattern in LP.....	16
2	แสดงการเปรียบเทียบระหว่าง โรค Lichen planus และ โรค Discoid lupus erythematosus.....	28
3	แสดงเพศ อายุ ตำแหน่งที่เป็นของโรค.....	39
4	แสดงข้อมูลผู้ป่วย LP.....	40
5	แสดงข้อมูลผู้ป่วย DLE.....	43
6	การวินิจฉัยทางพยาธิสภาพเพื่อแยกโรค Lichen planus กับ โรค Lichenoid discoid lupus erythematosus โดยใช้หลักเกณฑ์เดิมและหลักเกณฑ์ใหม่.....	44
7	ข้อมูลตัวแปรทางพยาธิสภาพของโรค LP และ โรค Lichenoid DLE.....	45

รูปที่

หน้า

1	แสดงลักษณะทางคลินิก ของโรค DLE ที่หน้าและหู.....	10
2	แสดงลักษณะทางคลินิก ของโรค DLE ที่ริมฝีปาก.....	10
3	แสดงลักษณะทางคลินิก ของโรค DLE ที่ลำตัว.....	11
4	แสดงลักษณะทางคลินิก ของโรค DLE ที่หนังศีรษะ.....	11
5	แสดงลักษณะทางคลินิก ของโรค DLE ที่หลัง.....	12
6	แสดงลักษณะทางคลินิก ของโรค Hypertrophic DLE.....	13
7	แสดงลักษณะทางพยาธิสภาพของโรค DLE.....	13
8	แสดงลักษณะการเกาะของ Ig ที่ basement membrane zone จากการทดสอบพยาธิภูมิคุ้มกันเรืองแสงทางตรงในผู้ป่วย DLE.....	14
9	แสดงลักษณะทางคลินิก ของโรค LP ที่ริมฝีปาก.....	21
10	แสดงลักษณะทางคลินิก ของโรค LP ที่ลิ้น.....	22
11	แสดงลักษณะทางคลินิก ของโรค LP ที่อวัยวะเพศชาย.....	22
12	แสดงลักษณะทางคลินิก ของโรค LP ที่ขา.....	23

สารบัญภาพ

รูปที่	หน้า
13 แสดงลักษณะทางคลินิก ของโรค LP ที่เยื่อข้างแก้ม.....	23
14 แสดงลักษณะทางคลินิก ของโรค LP ที่มี ulceration.....	24
15 แสดงลักษณะทางคลินิก ของโรค Hypertrophic LP.....	24
16 แสดงลักษณะทางคลินิก ของโรค Linear LP.....	25
17 แสดงลักษณะทางพยาธิสภาพของโรค LP.....	26
18 แสดงลักษณะการเกาะของ fibrin ที่ basement membrane zone จากการทดสอบพยาธิภูมิคุ้มกันเรืองแสงทางตรง ในผู้ป่วย LP.....	26
19 แสดงลักษณะของ cytoid body จากการทดสอบโดย พยาธิภูมิคุ้มกันเรืองแสงทางตรง.....	27
20 แสดงลักษณะ Regular acanthosis.....	60
21 แสดงลักษณะ Epidermal atrophy.....	61
22 แสดงลักษณะ Deep inflammatory infiltrate.....	62
23 แสดงลักษณะ Vascular dilatation.....	63

สารบัญภาพ

รูปที่

หน้า

24	แสดงลักษณะ Confluent interface change.....	64
25	แสดงลักษณะ Basement membrane thickening.....	65
26	รูปวาดแสดงพยาธิสภาพที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้.....	75

สารบัญกราฟ

กราฟที่

หน้า

1 แสดง Epidermal atrophy.....	48
2 แสดง Basement membrane thickening.....	49
3 แสดง Vascular dilatation.....	50
4 แสดง Deep inflammatory infiltrate.....	51
5 แสดง Regular acanthosis.....	52
6 แสดง Confluent interface change.....	53
7 แสดง Epidermal atrophy.....	54
8 แสดง Basement membrane thickening.....	55
9 แสดง Vascular dilatation.....	56
10 แสดง Deep inflammatory infiltrate.....	57
11 แสดง Regular acanthosis.....	58
12 แสดง Confluent interface change.....	59
13 แสดงการเปรียบเทียบเปอร์เซ็นต์การวินิจฉัยที่ถูกต้องระหว่าง หลักเกณฑ์เดิม กับหลักเกณฑ์ใหม่.....	74